

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 7CoP/22/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5119205718
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 05. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Kotrčová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2020:5119205718.1

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Kotrčovej a členov senátu Mgr. Františka Dulačku a Mgr. Márie Kašíkovej, vo veci navrhovateľa - manžela: Q. Q., nar. XX.XX.XXXX, bytom K. SR X/XA, O., právne zastúpený: Mgr. Pavol Karman, advokát so sídlom G., Q. K. XX/X, proti manželke: Z. Q., nar. XX.XX.XXXX, bytom J. XXX/XX, O., právne zastúpená: ADVOKÁT ADRIANA HRDINOVÁ, s.r.o., so sídlom Vojtecha Spanyola 1726/13, Žilina, IČO: 47 245 841, o rozvod manželstva, na odvolanie manželky proti rozsudku Okresného súdu Žilina č.k. 17Pc/12/2019-56 zo dňa 11. decembra 2019, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie a na nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie manželstvo Q. Q. a Z. Q., rod. Z. uzatvorené dňa 20.10.2018 v Bytči rozviedol v neprítomnosti manželky. Jej žiadosť o odročenie pojednávania neakceptoval. Po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že manželstvo účastníkov dlhodobo neplní svoj účel. Manželstvo účastníci uzatvorili spolu druhýkrát, pričom po rozvode prvého sa nekontaktovali. Podľa vyjadrenia navrhovateľa ani v druhom manželstve spolu nežili a nehospodárili. Manželstvo je trvalo rozvrátené a je len formálnym zväzkom. Ich vzťah je narušený a neexistujú žiadne predpoklady na obnovu manželského spolužitia. Keďže navrhovateľ prejavil značný nezáujem zotrvať v manželstve a odmietal akékoľvek ozdravenie vzťahu, súd manželstvo rozviedol. O trovách konania rozhodol s poukazom na ust. § 52 CMP v spojení s § 57 CMP.

2. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podala v zákonom stanovenej lehote odvolanie manželka. Uviedla, že jej bolo odopreté právo na prístup k súdu, hoci toto právo je nevyhnutnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Na základe uvedeného došlo aj k nesprávnemu skutkovému a právnomu posúdeniu veci. Od začiatku konania nesúhlasila s dôvodmi rozvratu manželstva. K podaniu návrhu na rozvod manželstva mala navrhovateľa naviesť ich spoločná dcéra, čiže podanie návrhu na rozvod nebolo prejavom jeho slobodnej vôle. O vykonanie výsluchu požiadala súd už v podaní zo dňa 04.11.2019. Spochybnila názor súdu, že na odročenie pojednávania neboli splnené podmienky a že dôvod, ktorý uviedla, nebol dôležitý, navyše keď bola zastúpená advokátom. V rámci kontradiktórnosti procesu jej súd odňal možnosť predniesť na pojednávaní svoj názor, vyjadriť sa k veci, čím došlo k odňatiu práva konať pred súdom. Žiadala, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3. K odvolaniu manželky navrhovateľ uviedol, že právo na prístup k súdu a konať pred ním jej odopreté nebolo. Odvolanie považuje len za obštrukciu za účelom predĺžiť konanie. Neexistoval žiadny dôvod, ktorý by manželke bránil v osobnej účasti na pojednávaní, keďže v ten istý deň bola videná na verejnosti. Žiadosť o odročenie pojednávania nebola súdu doručená s dostatočným predstihom a ani neboli splnené podmienky na odročenie pojednávania. K jeho podaniam sa vyjadrovala, svoje procesné práva využívala a bola zastúpená advokátom, ktorý sa aj zúčastnil na pojednávaní. Z uvedeného vyplýva,

že jej nijako nebolo odopreté právo konať pred súdom a ani nebolo porušené jej právo na spravodlivý proces. Rozsudok súdu prvej inštancie bol vydaný na základe správneho postupu, ktorý jeho vydaniu predchádzal, a preto ho žiadal ako vecne správny potvrdiť.

4. Krajský súd, ako súd odvolací (§ 34 CSP) preskúmal vec v intenciách § 65 a § 67 CMP a postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 385 CSP a contrario odvolaním napadnuté rozhodnutie prvoinštančného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie podľa § 389 ods. 1 písm. b), c) v súvislosti s ust. § 391 ods. 1 CSP.

5. Po preskúmaní veci odvolací súd dospel k záveru, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom. Pod porušením práva na spravodlivý proces treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napríklad o právo na prejednanie sporu za prítomnosti účastníkov sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Právo na spravodlivý proces je základným procesným právom účastníka konania. Konaním súdu prvej inštancie, ktorý neodročil pojednávanie pre ospravedlnenie manželky zo zdravotných dôvodov, možno klasifikovať ako porušenie tohto práva, odňatie práva možnosti konať pred súdom, vyjadriť sa pred súdom a prípadne ešte navrhovať dôkazy.

6. Rozvodové konanie je konaním v statusovej veci a rozhodnutie vo veci samej významne ovplyvní právne postavenie manželov. Konanie v neprítomnosti jedného z manželov nie je žiadúce, preto je vždy vecou súdu sa náležite vysporiadať a vyhodnotiť dôvody neprítomnosti účastníka a na základe toho posúdiť, či konanie odročí. Súd prvej inštancie ospravedlnenie manželky zo zdravotných dôvodov a nesúhlas s pojednávaním v jej neprítomnosti nebral do úvahy. Podľa právnej teórie zdravotné dôvody, sú vážnym dôvodom na odročenie pojednávania, pokiaľ účastník trvá na svojej osobnej účasti. Názor súdu prvej inštancie, že manželka je zastúpená právnym zástupcom a jeho prítomnosť na pojednávaní je dostačujúca, je chybný. Manželka v podaní zo dňa 04.11.2019 navrhla vykonať výsluch oboch účastníkov konania, avšak jej výsluch súd nevykonal. Prednesom právneho zástupcu neprítomného manžela na pojednávaní nemožno nahradiť výsluch priamo účastníka konania, najmä keď na svojej účasti trvá a chce sa v konaní pred súdom vyjadriť. Odvolací súd zastáva názor, že vzhľadom na zhoršený zdravotný stav a podstupovanú liečbu mal pojednávanie odročiť na iný termín, kedy by boli prítomní obaja manželia. Napokon, v konaní išlo o prvé pojednávanie a teda súd ani nemal dôvod posudzovať žiadosť o odročenie pojednávania manželky a ňou predložené potvrdenie o zdravotnom stave ako účelové, smerujúce k umelému predlžovaniu konania.

7. Zúčastniť sa prejednávania v právnej veci pred súdom je neodňateľným právom každého účastníka konania, a to v každom štádiu postupného procesu, pokiaľ zákon nestanovuje inak, ak na tomto svojom práve účastník trvá. Jednou zo súčasť koncepcie spravodlivého súdneho konania, je tiež princíp rovnosti zbraní, ktorý okrem iného vyžaduje, aby každý účastník mal primeranú možnosť predložiť svoje návrhy za podmienok, ktoré nie sú podstatne nevýhodnejšie než podmienky, za ktorých touto možnosťou disponuje druhý účastník (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 21. júla 2010, sp. zn. 5 Cdo 122/2010). V neprítomnosti účastníka konania môže súd vec prejednať a rozhodnúť iba vtedy, ak bol účastník konania, ktorý sa nedostavil riadne predvolaný a ak nepožiadal včas z dôležitého dôvodu (spočívajúceho v jeho osobe) o odročenie pojednávania. Po účastníkovi, ktorý sa mieni k pojednávaniu včas dostaviť, nemožno totiž spravodlivo požadovať, aby musel strpieť prejednanie a rozhodnutie veci v jeho neprítomnosti, ak nastane prekážka alebo iná okolnosť, ktorá mu bráni sa pojednávania zúčastniť. Táto prekážka alebo iná okolnosť súčasne musí predstavovať „dôležitý dôvod“. Preto príčina prečo sa účastník pojednávania zúčastniť nemôže a z ktorej dôvodu žiada o odročenie pojednávania, sa musí s ohľadom na jej povahu vyznačovať nepredvídateľnosťou, závažnosťou, rozsahom alebo z iných dôvodov aspektom ospravedlniteľnosti. Dôležitosť dôvodu, pre ktorý účastník žiada o odročenie pojednávania, však nemožno posudzovať bez prihliadnutia ku všetkým okolnostiam konkrétneho prípadu. (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 20. 7. 2010, sp. zn. 3 Obdo 11/2009). Vždy je

potrebné prihliadať na predmet konania, dopad rozhodnutia súdu na postavenie účastníkov konania a preto podľa názoru odvolacieho súdu, podmienky prejednávania veci bez účasti niektorého z účastníkov je preto potrebné v statusových veciach, predovšetkým v prípade, ak ide o prvé ospravedlnenie z neúčasti na pojednávaní a žiadosť o nerozhodnutie veci v neprítomnosti volaného účastníka menej prísne ako v sporových konaniach, v ktorých sa kladie zvýšený dôraz na rýchlosť a hospodárnosť konania. Civilné mimosporové konanie je typické dominanciou princípu oficiality a princípu materiálnej pravdy. Tieto od súdu vyžadujú, aby zistil skutočný stav veci a teda v rámci dokazovania sa nemôže spoliehať len na dôkaznú iniciatívu účastníkov konania, ale aplikuje tzv. vyšetrovací, resp. vyhľadávací princíp civilného procesu. Je preto povinný vykonať aj iné dôkazy ako navrhli účastníci, ak je to potrebné na zistenie skutočného stavu veci.

8. Podľa § 34 CMP, ustanovenia Civilného sporového poriadku o prostriedkoch procesného útoku, prostriedkoch procesnej obrany a koncentracii konania sa v konaniach podľa tohto zákona nepoužívajú.

9. Naviac, podľa § 96 ods. 1 CMP, súd v konaní o rozvod vedie manželov k odstráneniu príčin rozvratu a usiluje sa o ich zmierenie. Podľa § 96 ods. 2 CMP, ak je to účelné a umožňujú to okolnosti prejednávanej veci, môže súd účastníkov vyzvať, aby sa o zmierné riešenie pokúsili mediáciou.

10. V zmysle tohto ustanovenia by mal súd analyzovať príčiny rozvratu, zistiť, či sa v konaní o rozvod manželstva naozaj rieši ten pravý problém, keďže často sa návrh na rozvod manželstva podáva len z frustrácie a bezmocnosti. Zmyslom je potom pokora protistrany, snaha, aby ten z manželov, na ktorom sa deje bezprávie bol vypočutý a dalo sa mu za pravdu, bez skutočného záujmu na rozvode manželstva. Súd by mal výpoveďou manželov zistiť, či sa príčiny rozvratu dajú odstrániť a existuje perspektíva ich zmierenia. Rozvod manželstva by mala byť až posledná a jediná možnosť riešenia rozvratu vzťahov medzi manželmi. Za uvedeným účelom môže súd účastníkov vyzvať, aby sa o zmierné riešenie pokúsili mediáciou. V prípadoch mimosporových konaní sa dokonca takéto riešenia javia byť vhodnejšie, najmä pre svoju rýchlosť a neformálnosť.

11. Vychádzajúc z uvedeného, odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako predčasný zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

12. Rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. (§ 419 CSP)

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
 - b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
 - c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
 - d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
 - e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
 - f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.
- (§ 420 CSP)

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n). (§ 421 ods. 1 a 2 CSP)

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie. (§ 422 ods. 1 a 2 CSP)

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné. (§ 423 CSP)

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde. (§ 427 ods. 1 a 2 CSP)

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania ustanovených v § 127 ods. 1 CSP (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpísania) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). (§ 428 CSP)

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. (§ 429 CSP)

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania. (§ 430 CSP)